

Innst. S. nr. 29

(2004-2005)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument nr. 8:3 (2004-2005)

Innstilling fra næringskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm og Lodve Solholm om å oppheve markedsreguleringen av egg og fjørfe

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Mellombels lov til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror av 1930 ble innført som en kriselov. Lov til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror ble en varig lov i 1936, loven i seg selv er veldig generell. Lovens formål (§ 1) er å fremme omsetningen av kjøtt av storfe, kalv, sau, reinsdyr og fjørfe, flesk, melk, smør, ost, egg, pelsdyrskinn, reinsdyrskinn og hagebruks- og gartneriprodukter. Det står ikke i loven hvilke tiltak som kan/bør brukes for å oppfylle lovens formål. Lovens § 5 gir imidlertid fullmakt til å kreve inn en avgift på omsetningen av de produkter som er nevnt i § 1. Disse midlene skal disponeres for å fremme omsetningen av de samme produkter.

Omsetningsrådet baserer seg på inntekter fra en varierende omsetningsavgift fra produsenter samt bevilgninger over Jordbruksavtalen. Selv om alle produsenter må betale omsetningsavgift til Omsetningsrådet, er det i praksis bare landbrukssamvirket som får støtte. Private produsenter kan få støtte, men det hører til unntakene. Derfor mener forslagsstillerne at Omsetningsrådets virksomhet er konkurransevridende og representerer en styrking av landbrukssamvirket på bekostning av private produsenter.

Bidraget til Omsetningsrådet fra produsentene via omsetningsavgiften er på papiret betydelig, men skattebetalingene og forbrukerne bidrar også til å dekke regningen gjennom statsbudsjettets overføringer samt ved at pris til forbruker i Norge er for høy på viktige matvarer. Dette er etter forslagsstillerne mening en kost-

nadsdrivende høyprissituasjon som klart skyldes at markedet ikke tillates å fungere.

Nå som rammene er lagt for de videre WTO-forhandlinger, er det viktig at vi tidlig søker å tilpasse våre rammevilkår for jordbruket til en ny konkurransesituasjon. I denne sammenheng er det viktig først å høste erfaring på noen områder, noe vi best kan gjøre med egg og fjørfesektoren. Her er det få aktører og et oversiktlig marked. For egg og fjørfeprodukter er det kort periode fra beslutning om produksjon til produktet er klart for salg. Dette burde også gjøre det mulig å foreta produksjonsplanlegging med tilpasning av produksjonen til det innenlandske forbruket. I utgangspunktet skulle derfor markedene for egg og fjørfe være håndterlige med tanke på å unngå overskuddsproduksjon og oppnå mer effektiv ressursbruk også uten offentlig markedsregulering. Forslagsstillerne gir den anbefaling vedrørende egg- og fjørfesektoren at markedsreguleringen med hjemmel i lov til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror bør oppheves.

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag slik at markedsreguleringen av egg og fjørfe, med hjemmel i lov til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror, oppheves."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Bendiks H. Arnesen, Grethe Fosli og Aud Gaundal, fra Høyre, Silja Ekeland Bjørkly, Ivar Kristiansen og Michael Momyr, fra Fremskrittspartiet, Øystein Hedstrøm og Lodve Solholm, fra Sosialistisk Venstreparti, Åsa Elvik og Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, May-Helen Mølvær Grimstad og Einar Steensnæs, og fra Senterpartiet, Odd Roger Enoksen, viser til

vedlagt brev fra statsråd Lars Sponheim datert 25. oktober 2004.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er enige i de vurderinger og den konklusjon statsråden gjør når det gjelder markedsreguleringen. Flertallet viser også til at staten gjennom jordbruksavtalen for 2005 har inngått bindende avtale om ordningen.

Flertallet har ut over dette ingen øvrige merknader og anbefaler at Dokument nr. 8:3 (2004-2005) avvises.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener tiden er moden for modernisering og deregulering innenfor norsk landbruksnæring. Disse medlemmer er av den oppfatning at egg- og fjørfe-sektoren er godt egnet til å starte en slik endring fordi det er kort periode fra beslutning om produksjon til produktet er klart for salg.

Disse medlemmer vil hevde at mange av de reguleringer vi finner innenfor norsk landbrukssektor er foreldet og har mistet sin begrunnelse. Dette gjelder ikke minst markedsreguleringsordningene som i dag bidrar til å sementere kunstige strukturer og forhindrer nødvendig markedstilpasning. Disse medlemmer mener derfor at dagens system, hvor markedsregulator i tillegg er leverandør og konkurrent, må erstattes av et system der aktørene møtes på en markeds plass uten konkurransebegrensninger.

Disse medlemmer er av den oppfatning at internasjonale forhold nå gjør det helt nødvendig å modernisere norsk landbruk slik at vi kan skape en robust næring som kan møte den kommende internasjonale konkurransen som følge av WTO-forhandlingene. Selv om det fortsatt ikke foreligger en ferdig avtale, bare en rammeavtale, er det klart at endringer vil komme innen få år. Disse medlemmer peker på at det er viktig å utnytte denne tiden til å sørge for at norsk landbruk er

klar til å møte sterkere konkurranse. I denne sammenheng er det viktig å først høste erfaring på noen områder, noe egg- og fjørfe-sektoren egner seg godt til grunnet et oversiktlig marked.

Disse medlemmer er klar over at det er inngått en jordbruksavtale våren 2004 som legger visse forutsetninger for avtaleperioden og vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag slik at markedsreguleringen av egg og fjørfe, med hjemmel i lov til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror, oppheves med virkning fra 1. juli 2006 ved en kommende jordbruksavtale."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag slik at markedsreguleringen av egg og fjørfe, med hjemmel i lov til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror, oppheves med virkning fra 1. juli 2006 ved en kommende jordbruksavtale.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:3 (2004-2005) - forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm og Lodve Solholm om å oppheve markedsreguleringen av egg og fjørfe - bifalles ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 16. november 2004

Olav Akselsen
leder

Aud Gaundal
ordfører

Vedlegg

Brev fra Landbruksdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 25. oktober 2004

Spørsmål om Dokument nr. 8:3 (2004-2005) vedrørende markedsregulering av egg og fjørfekjøtt

Jeg viser til brev datert 14.10.04 fra Stortinget v/ næringskomiteen. Brevet gjelder forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm og Lodve Solholm om å oppheve markedsreguleringen av egg og fjørfekjøtt, Dokument nr. 8:3 (2004-2005). Komiteen ber om departementets vurdering av det vedlagte Dok:8-for-slag.

Jeg vil først knytte noen kommentarer til innledningskapitlet i dokumentet. Det heter her bl.a:

"Selv om alle produsenter må betale omsetningsavgift til Omsetningsrådet, er det i praksis bare landbrukssamvirket som får støtte."

Det er landbrukssamvirket som er tillagt ansvar som markedsregulator, og som dermed får kostnadene knyttet til reguleringsaktiviteter for å håndtere temporære overskudd i markedet samt sørge for å utjevne regionale og sesongmessige svingninger i tilbud/etterspørsel. Samtidig må det understrekes at markedsreguleringen også gir fordeler for ikke-samvirke markedsaktører. Dette gjennom stabilitet og forutsigbarhet i markedet, som gjør det mulig å drive planmessig omsetning av varer, med minst mulig ekstrakostnader. Omsetningsavgiften brukes også til å finansiere felles tiltak som bidrar til heving av kompetanse og kvalitet.

Markedsreguleringsaktiviteter er av de viktigste tiltak landbrukssamvirket gjennomfører for å oppfylle sitt ansvar knyttet til at jordbruket, uten et offentlig sikkerhetsnett, skal oppnå de priser som er fastsatt ved jordbruksoppkjørene. I samsvar med jordbruksavtalen er det jordbrukets ansvar å dekke kostnadene knyttet til overproduksjon av jordbruksvarer, og kun en mindre del av avsetningstiltakene dekkes i samsvar med dette gjennom overføringer over statsbudsjettet.

Når det gjelder internasjonale forhold, vil jeg vise til at det ikke ennå er framforhandlet noen endelig WTO-avtale. Dermed kjenner vi ikke kriteriene for reduksjon av omfanget av gul støtte til norsk jordbruk. Det er derfor viktig at det foretas en helhetlig vurdering av tilskuddsordningene og skjermingsstøtte til norsk land-

bruk før man går inn og eventuelt deregulerer enkelte sektorer innen næringen.

Jeg vil også vise til at Landbruksdepartementet 01.07.03 fastsatte en ny forskrift om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksvarer. I forskriften ble det fastsatt rammer for Omsetningsrådets vedtak om forsynings-, mottaks- og informasjonsplikt, slik at disse utformes på en måte som gjør at de i minst mulig grad påvirker konkurranseforholdene mellom ulike aktører eller grupper av aktører i markedet. Med grunnlag i denne rammeforskriften er det fastsatt endringer i de forskrifter og retningslinjer som regulerer markedsreguleringen på sektorene fjørfe, kjøtt og korn/oljefrø.

Forskriften tydeliggjør markedsregulators ansvar mhp. mottaks-, forsynings- og informasjonsplikt. Et av hovedhensynene bak regelverket er som nevnt å bidra til rettferdige rammebetingelser for ikke-samvirke aktører. Jeg vil imidlertid understreke at markedsreguleringsystemet ikke skal være et sikkerhetsnett for markedsaktørene, men derimot bidra til å sikre rammevilkårene for produsentene samt stabile forsyninger til forbrukerne i alle områder til noenlunde ens priser.

I St.prp. nr. 66 (2003-2004) Om jordbruksoppkjøret 2004 er det fastsatt at gjeldende markedsregulering for egg og fjørfekjøtt videreføres. Det er videre anført i proposisjonen, pkt. 7.10.1:

"For sektorer med relativt korte produksjonsykluser må markedsregulator legge ekstra vekt på at man oppfyller de krav som ligger til markedsreguleringsansvaret, og at man ikke i for stor grad styrer utbudet gjennom produksjonsregulering. Dersom retningslinjene for mottaks-, forsynings- og informasjonsplikt ikke oppfylles, vil dette kunne innebære at markedsreguleringen for den aktuelle sektor avvikles. En slik endring vil måtte medføre at ansvaret for prisuttak i markedet også avvikles, og at det etableres en intensjonspris som grunnlag for forvaltning av importvernet."

Med grunnlag i det jeg har nevnt over vedrørende internasjonale forhold blir min konklusjon at markedsreguleringen for egg og fjørfekjøtt bør videreføres. Jeg vektlegger også at staten har inngått en bindende jordbruksavtale for 2005, hvor det er lagt til grunn at markedsreguleringen for denne sektoren videreføres.

